

ваха чифлишките господарски земи, или най-после от селяни дребни собственици, земята на които бѣ недостатъчна.

Това донѣкжде смекчи преминаването на селянина от едно положение въ другото. То му даде възможност да увеличи площта на работната си земя и да изкарва на пазара повече храни, макаръ по-сетне голѣма част от тия земи да преминаха въ ржцетъ на лихваритъ, от които селянитъ бѣха взели пари да ги изкупятъ.

Въ такова положение войнитъ завариха нашето село.

Презъ време на война никое производство не страда тъй силно, като селското стопанство. Наистина, земята не пострадва, както става съ орждията и машинитъ въ промишлеността, които могат да бждатъ изпотрошени и оплячкосани. Но ако се пропусне време за посѣвъ, жътва и пр., селското стопанство се разсипва.

Изобщо взето нашето селско стопанство е дребно. Споредъ статистиката отъ 1908. год., въ България има близу 700 хиляди земеделци, владѣлци на земя. Отъ тѣхъ около 225 хиляди притежаватъ до 20 декара земя, 345 хиляди — отъ 20 до 100 декара, 120 хиляди — отъ 100 до 300 декара, а само около 10 хиляди иматъ отъ 300 до 400 декара и около хиляда души съ повече отъ 1000 декара.

Съ закона за трудовата поземелна собственост отъ 1921. г.

това раздробение на земята бѣше още повече засилено. Допущаше се: стопанството, което се работи направо отъ семейството, да бжде до 300 декара, а такова, което не се работи направо отъ стопанина си — да бжде до 100 декара. Наистина, съ закона за трудовитъ земеделски стопанства отъ 1924. год. горнитъ законоположения се отмѣниха, но и въ тоя законъ легна принципътъ на дребното селско стопанство. А дребното селско стопанство не може да използва нито откритията на науката за по-добро отглеждане на растенията, нито усвършенствуването на земеделскитъ машини. И затова то **изисква повече и по-здрави работни ржце, каквито може да притежава само мжжътъ.** Отъ това следва да се заключи, че преуспѣването или застоя на дребното стопанство се намира въ прѣка зависимостъ и отъ това, дали въ него взема участие главната работна сила — мжжътъ.

Селото всѣкога се е нуждаело отъ работни ржце. Това особено е наложително при дребното производство, дето, както вече споменахме, приложението на машинитъ е невъзможно. То има и сега нужда отъ толкова работни ржце, колкото и отъ преди войната. Последната, обаче, погълна живота на повече отъ 200,000 души работоспособни хора, по-голѣмата частъ отъ които сж селяни. Едни отъ тѣхъ паднаха убити, други измрѣха